

Historie nářezového stroje „VAN BERKEL“

Zamysleli jste se někdy u talíře krájené uzeniny nebo u obloženého chlebičku nad dokonalostí řezu plátků šunky nebo uheráku. Myslím, že v současné době bereme tuto skutečnost, pozorovat v řeznictví přeplněné vitríny krájených a úhledně srovnaných uzenin a zakousnout se do tenkého, voňavého plátku šunky už jako samozřejmost. Je vůbec možné, že od doby, kdy si tento požitek mohli lidé poprvé dopřát, uplynulo již více jak 100 let.

Kde a kdo je vůbec stvořitelem tohoto dnes motorem poháněného zařízení, které po zapnutí tlačítka spustí do chodu obrovský řezný kotouč a s milimetrovou přesností nakrájí na plátky jakýkoliv druh uzeniny, chleba nebo sýra.

Nářezový stroj dnes patří k běžnému a nepostradatelnému vybavení každého řeznictví nebo restaurace.

Za sestrojení dnes již legendárního a sběrateli vyhledávaného nářezového stroje vděčíme panu Wilhelmu A. Van Berklovi. Tento velmi technicky nadaný Holanďan nemohl zřejmě v řeznictví svého bratra ustát nepravidelnost řezů krájených řeznických výrobků a tak sestrojil na pohled jednoduché zařízení. Gigantický řezný kotouč, manuálně poháněný otočným kolem, takzvaně „A VOLANO“.

Wilhelmus Adrianus Van Berkel se narodil 5.2.1869 v holandském Enschtu do rodiny hoteliéra a obchodníka. Ke gastronomii měl patrně od malička velmi blízký vztah. Své podnikatelské schopnosti a dovednosti však využívá spíše v oblasti techniky pro gastronomii.

Jelikož Wilhelm Van Berkel neměl dostatek finančních prostředků pro zahájení výroby svého vysněného stroje, vyhlédl si malou krachující tiskárnu a svůj dokonalý nápad představil majiteli tiskárny. Společně poté přeměnili prostory tiskárny v pokusnou laboratoř a po značných pokusech a zkušebních prozovech byla na konci 19 století v Rotterdamu otevřena první továrna na výrobu nářezových strojů. 12 října 1898 byl stroj patentován jako VAN BERKEL a společnost VAN BERKEL PATENT zahajuje výrobu.

První rok poslala továrna na holandský trh hned 76 kusů prvního modelu A, 3 kusy modelu B a 5 kusů modelu C. Následující rok jich bylo údajně již kolen 600 ks. V roce 1904 získává Van Berkel zlatou medaili na veletrhu v Nord Hansenu a tu poté obhájí na veletrzích v Hamburgu 1907, Düsseldorfu 1908, Lionu 1913, San Francisku 1916 a v roce 1937 v Paříži. Společnost Van Berkel dosahuje světového úspěchu.

Jelikož hned začátkem 20 století továrna v Rotterdamu není schopna pokrýt všechny poptávky, Van Berkel otevírá pobočky v Dánsku (1905) Švédsku, Belgii a Švýcarsku (1909). Následují pobočky USA, Německu, Francii, Anglii, Rakousku, Československu a v Itálii (1924). Později také pobočky v Kanadě (1929), Španělsku a Portugalsku (1939).

Nářezové stroje byly vyráběny v různých alternativách a rozličných modelech například již zmíněné modely A, B model „C IND“, který byl vyráběn pro americký trh ve výrobním středisku VAN BERKEL v americkém „La PERTE“. Tyto stroje byly označeny „LAPORTE INDIANINA USA“. Před první světovou válkou ještě další legendární modely C, D, L, R vyráběné již s robustním podstavcem ve stylu ART – NOUVEAU. Od roku 1908 následují modely 1, 3, 5EK, 7. Všechny tyto modely byly zdobeny rozličnými zlatými motivy, jak to vyžadoval tehdejší secesní styl.

Během první světové války firma Berkel začala s výrobou dieslových motorů, hrotových soustruhů a letounů pro holandské letectvo. Hned po válce se ovšem VAN BERKEL vrací k výrobě nářezových strojů, ale taktéž rozšiřuje výrobu o váhy a jiné strojní výrobky pro potravinářský průmysl.

Za zmínku stojí možná i na tehdejší dobu výborná propracovanost marketingu, společnost VAN BERKEL byla údajně i průkopníkem v takzvaném prodeji na splátky.

Ve II. Polovině 20 let vzniká patrně první automatický stroj mod. 125 ST vyráběn pro americký trh. Dalším automatickým strojem byl i model 8 EP vyráběn od roku 1939.

Za 2. světové války byly některé výrobní závody společnosti VAN BERKEL zničeny nebo velmi poškozeny a tak se celá výroba opět soustředila do Rotterdamu. Velmi dobře zavedená značka, která byla vždy zárukou vysoké kvality se ovšem brzy po válce vrátila na přední místo světových výrobků a společnost brzy obnovila a zmodernizovala své bývalé provozy a továrny.

Jelikož rozmanitost výrobků si vyžadovala vysokou náročnost výroby, každá továrna nebo výrobní závod se zaměřil na určitou část výroby. Tím byla dosažena vysoká kvalita výrobků Berkel. Továrna v Rotterdamu se specializovala na výrobu nářezových strojů vysoké kvality a na průmyslové váhy. V Bruselu se vyráběly stolní váhy, v Zurichu váhy průmyslové. Výroba v Londýně byla zaměřena výhradně na nářezové stoje velkých rozměrů. Americká pobočka La Porte se specializovala na průmyslové nářezové stroje.

Od roku 1953 společnost začíná s výrobou automatického nářezového stroje mod. 115EP. Na tento typ můžeme při troše štěstí narazit ještě v některém malém supermarketu. Tento typ se vyráběl až do roku 1980, kdy ho nahrazuje mnohem dokonalejší typ 834 EPB s automatickým skládáním plátků. Mod. 115 EP se dnes již nemůže ve funkčnosti rovnat dnešním automatickým strojům. Svou kvalitou a zajímavým designem však tento model může být zařazen k výrobkům, které si zaslouží stejně jako ostatní historické modely VAN BERKEL velký obdiv.

V roce 1993 byla společnost přejmenována na AVERY BERKEL a přestěhována do Anglie. V roce 2001 se začínají psát zřejmě osudové chvíle této společnosti. AVERY BERKEL prodává část společnosti zaměřenou na váhy americké firmě „WEIGH TRONIX, která dále působí na americkém trhu jako „AVERY WEIGH TRONIX. Název VAN BERKEL je i nadále používán v Itálii společností BREVETTI BERKEL, která se zaměřuje na výrobu a prodej ručních nářezových strojů. Tady se ovšem sláva této značky vytrácí někam do neznáma.

Patent na výrobu posledních vyráběných automatických strojů 834 EPB a ručních modelů 834 S a 800 byl prodán v roce 2007 holandské společnosti DEKO.

V současné době s konzumací výborného italského prosciutta není ani divu, že se největší množství výrobců nářezových strojů koncentrovalo do severní Itálie. Žádný z nich však z hlediska kvality a vřehlasu nepředčil VAN BERKLA. Historické modely nářezových strojů VAN BERKEL můžeme dnes obdivovat už jen v některých potravinářských muzeích a s nostalgií obdivovat jejich krásu, robustnost a DOKONALOST.

Wilhelmus Adrianus Van Berkel zemřel 11. 12. 1952 ve švýcarském Montreux. Možná, že za svého života vůbec netušil, že jeho vynález budou v průběhu času obdivovat ještě nastávající generace.

Všem obdivovatelům VAN BERKLA

Magdalena Malaníková

Uvedená data byly čerpány z publikovaných zdrojů, nebyly však úředně ověřeny.